

Для надання повної та достовірної інформації про нематеріальні активи підприємства користувачам фінансової звітності для прийняття рішень, НМА пропонується класифікувати з урахуванням джерел формування інтелектуального капіталу та перспектив приросту ринкової цінності підприємства: нематеріальні активи, придбані (отримані) у формі майнових прав; нематеріальні активи, придбані (отримані) у формі прав інтелектуальної власності; нематеріальні активи, створені у процесі наукових досліджень і розробки; нематеріальні активи, створені відносинами з клієнтами; нематеріальні активи, створені персоналом. Запропонована класифікація нематеріальних активів ґрунтується на перспективах збалансованої системи показників як найефективнішого інструмента сучасного управління підприємством (BSC — Balanced Score Cards), що включає чотири складові: фінанси, клієнти, внутрішні бізнес-процеси, персонал.

Для потреб фінансового обліку, джерела походження нематеріальних активів (формування інтелектуального капіталу) запропоновано класифікувати таким чином: майнові права (права на майно), що охороняються ліцензіями; права інтелектуальної власності, що охороняються патентами та авторськими договорами; права власності на нематеріальні переваги, створені у процесі інтелектуального виробництва.

Дунасва М. В.,

*старший викладач кафедри обліку підприємницької діяльності,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

ЗАПАСИ ЯК ОСНОВНИЙ ЕЛЕМЕНТ ВИРОБНИЧОГО ПРОЦЕСУ

Розвиток і реформування економічних відносин в Україні висувають нові вимоги до бухгалтерського обліку як до способу контролю за веденням господарської діяльності підприємств. Виробничі запаси — це предмети праці, які знаходяться на складах суб'єкта господарювання, ще не приймали участь у процесі виробництва і призначені для забезпечення його безперервності.

До виробничих запасів відносять сировину, основні та допоміжні матеріали, покупні напівфабрикати та комплектуючі вироби, паливо, тару й тарні матеріали, запасні частини та ін. Важливим фактором є те, що питома вага витрат виробничих запасів у більшості підприємств становить 70 — 90 % собівартості продукції.

На підприємствах при виготовленні продукції застосовують велику кількість виробничих запасів. Перші з них повністю споживаються у технологічному процесі (сировина і матеріали), другі тільки змінюють свою форму і розмір (фарби, мастильні матеріали), треті — сприяють виробничому процесу, четверті — входять до складу виробу без будь-яких зовнішніх змін (запасні частини). Елементи, які включаються до складу запасів, залежать від особливостей виробничого процесу.

Одним із основних моментів побудови обліку виробничих запасів — є їх класифікація. Професор В.В. Сопко, розглядаючи підходи до класифікації запасів, виокремлює економічну та технічну сторони. Запаси, які формують продукт виробництва, покладено в основу економічної класифікації. Основні матеріали утворюють речовинну основу майбутнього продукту, а допоміжні беруть участь у процесі виробництва. Поділ матеріалів на основні та допоміжні має досить умовний характер і часто залежить від кількості матеріалу, використаного на виробництво різних видів продукції.

Залежно від технологічних ознак запаси класифікують на групи, підгрупи, види за найменуваннями, типом, сортом, розміром і подібними ознаками. Така класифікація виробничих запасів відображується у розроблених на підприємствах номенклатура — систематизованих переліках матеріалів.

У зв'язку з потребою отримати точну і достовірну інформацію для обліку виробничих запасів набуває особливої актуальності класифікація за ознаками. Наприклад, характеристика основних видів запасів: за призначенням і причинами утворення (постійні, сезонні); за місцем знаходження (складські, у виробництві, в дорозі); за рівнем наявності на підприємстві (нормативні, понаднормативні); за наявністю на початок і кінець звітного періоду (початкові, кінцеві); по відношенню до балансу (балансові, позабалансові); за ступенем ліквідності (ліквідні, неліквідні); за походженням (первинні, вторинні); за обсягом (вільні, обмежені); за сферою використання (у сфері виробництва, у сфері обігу).

Наведена класифікація запасів є необхідною передумовою правильної організації обліку запасів, а саме:

- раціональна організація складського господарства;
- розробка номенклатури запасів;
- наявність інструкцій обліку з виробничих запасів;
- розробка норм витрачання запасів;
- контроль за документальним оформленням всіх операцій по надходженню і витрачання виробничих запасів;

- вибір раціональної облікової політики у відношенні методів оцінки матеріалів;
- визначення усіх витрат, пов'язаних із придбанням запасів;
- списання вартості використаних матеріалів на витрати підприємства і в собівартість продукції.

Усі перелічені завдання сприяють формуванню інформації для управління запасами. Від правильної класифікації залежить раціональне ведення обліку виробничих запасів.

Операційний цикл виробничого процесу суттєво впливає на обсяг, структуру й ефективність використання виробничих запасів і здійснення їх обліку. Він ведеться за такими напрямками: облік заготівлі і придбання, кількісний і вартісний облік, наявність і рух матеріалів на складах, використання матеріалів у процесі виробництва, реалізація і розрахунки з покупцями. На тривалість виробничого циклу насамперед впливає прискорення оборотності виробничих запасів у процесі виробництва продукції. Дуже важливо оптимізувати величину запасів. Зменшення запасів скорочує витрати по їх утриманню, прискорює обертання обігових коштів, що в кінцевому результаті підвищує прибуток і рентабельність виробництва. У критичних ситуаціях підприємство може продавати частину своїх запасів, або терміново їх закупити, щоб не зупинився виробничий процес.

Тому одним із головних факторів ефективного розвитку виробництва є забезпеченість підприємства виробничими запасами та їх раціональне використання.

Зинченко Е. С.,

*аспірант кафедри бухгалтерського обліку і аудиту,
Кубанський державний університет, м.Краснодар, Росія*

АНАЛИТИЧЕСКИЕ БАЛАНСЫ КОМПАНИИ ФРАНЧЕСКО ДАТИНИ В БАРСЕЛОНЕ (1395—1398 ГГ.), О КОТОРЫХ НИКТО НЕ ПИСАЛ

Для бухгалтера постсоветского пространства не должна вызывать сомнение актуальность знакомства с первыми бухгалтерскими балансами, которые имели место семь столетий назад. Тем более, если учесть, что среди наших исследователей их действительно никто не видел, а в среде западных коллег о них многие писали, но мало кто видел.

Когда команде профессора Михаила Кутера, в которую вошла и автор данной публикации, удалось изучить систему книг